

10. Yeroshenko H.A., Klepets O.V., Riabushko O.B., Vatsenko A.V., Ulanovska-Tsyba N. A., Kinash O.V., Shevchenko K.V. Origin and use in the educational process of some eponyms of medical biology. Вісник проблем біології і медицини. 2022. Вип. 2, том 1 (164). С. 326–330.

УДК 811.161

Король Л., Черчата Л.

Полтавський національний педагогічний університет

імені В. Г. Короленка

Полтава, Україна

**ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ
НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ІНОЗЕМНОМОВНОЇ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

***Анотація.** У статті проаналізовано можливості й перспективи формування іноземномовної риторичної компетенції у закладі вищої освіти. Риторичну компетентність визначено системною компетентністю, що формується в процесі навчання у закладі вищої освіти та реалізується у створенні та виголошенні текстів наукового та професійного дискурсу, які розкривають процес і результати самостійних досліджень здобувача вищої освіти.*

***Ключові слова:** риторика, компетентність, риторична компетентність, вища освіта, навчання іноземної мови.*

***Abstract.** The article analyses the possibilities and prospects of the university students' rhetorical competence formation. Rhetorical competence is defined as systemic competence, which is formed in the educational process of a higher education institution and is realized in the creation and presentation of academic and professional discourse texts that reveal the process and results of independent research of a university student.*

***Key words:** rhetoric, competence, rhetorical competence, higher education, foreign language learning.*

Формування іноземномовної риторичної компетентності студента невіддільне від завдань сучасної мовної освіти, адже забезпечує не лише практичну реалізацію в комунікативній діяльності інтелектуального потенціалу окремого суб'єкта педагогічного процесу, а й уходження українського дискурсу у світове наукове середовище.

Інтегрування риторичних знань, умінь і навичок у професійно орієнтовану підготовку слушно розглядають із позицій широкого кола нефілологічних спеціальностей [2, с. 149], позаяк володіння вмінням аргументованого викладу фактів, донесення своїх поглядів до співрозмовника, підготовки текстів публічних виступів іноземною мовою, формулювання висновків та ін. розвивають логічне мислення, здатність продукувати чіткі судження, встановлювати причиново-наслідкові взаємозв'язки між досліджуваними явищами й об'єктами пізнання, котрі, своєю чергою, лежать в основі ефективного обміну інформацією, результатами наукової діяльності, майстерности переконувати та впливати на співрозмовника, дотримуватись етичних засад спілкування з однодумцями й опонентами тощо.

Проблематику формування у студентів закладу вищої освіти риторичної компетенції висвітлено у працях вітчизняних та закордонних дослідників (К. Андерсон, Я. Білоусова, Дж. Гарсія, С. Велі, Н. Голуб, Н. Калюжна, Л. Каніболоцька, Л. Кононенко, О. Корчова, Л. Мамчур, Л. Мацько, В. Нищета, О. Мацько, М. Пентилюк, Л. Рускуліс, Е. Санчес, Т. Симоненко, С. Сноу, С. Толочко, Н. Янц, інші).

Аналіз наукової літератури засвідчив сталий інтерес до іноземномовних риторичних умінь у форматах: окремої навчальної дисципліни (головно вибіркової), модуля навчальної програми з іноземномовної підготовки здобувачів бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти, складника індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) або ж самостійної роботи з дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» та ін.

Прикметно, що поняття «риторична компетентність фахівців» витлумачено як теоретичну та практичну здатність продукувати різноманітні тексти переконливого мовлення в різних видах суспільного й міжособистісного спілкування та публічного мовлення для умотивованого й аргументованого донесення інформації; уміле послуговування засобами риторики з метою впливу на адресата мовлення, риторичного й особистісного самовдосконалення й вироблення індивідуального ораторського стилю [4, с. 333].

Риторичну компетентність слушно вважати системною компетентністю, яка послідовно формується й удосконалюється в процесі навчання іноземної мови у закладі вищої освіти, втілюючись в осмисленому створенні, редагуванні та презентації студентами різножанрових та різностильових промов, які оприявнюють результати самостійних досліджень здобувачів вищої освіти, їхню авторську позицію, вміння приковувати увагу та вести діалог з аудиторією.

Для сучасного студента-нефілолога оволодіння іноземномовною риторичною компетентністю актуальне ще й тому, що може слугувати запорукою особистого успіху під час міжнародної конференції, «круглого столу», семінару, вебінару чи конкурсу, захисту проєкту, а також у ході спілкування із закордонними партнерами в соціальних мережах.

З огляду на це, вважаємо за доречне зазначити, що професійно зумовлена риторична діяльність уособлюється категоріями відповідної побудови розгорнутого висловлення, та донесення його ідеї до слухача, впливу на аудиторію з урахуванням її питомих особливостей та специфіки риторичного середовища.

Дослідниця С. Горобець, уналежнюючи риторичну компетентність до «життєвих компетентностей» [1, с. 113], які формуються в університетах, констатувала, що в лінгводидактиці набула поширення трикомпонентна структура риторичної компетентності майбутніх фахівців нефілологічних спеціальностей:

– свідомий вибір комунікативної мети, стратегій, зумовлених комунікативною ситуацією;

– адекватний синтез мовлення як цілісного тексту;

– володіння сукупністю жанровостилістичних засобів [1, с. 14].

Дійсно, формування іноземномовної риторичної компетентності базоване на продуктивній узаємодії в риторичному середовищі, на знаннях видів та жанрів промов, особливостей стилю, стратегій і тактик усного мовлення, риторичних засобів і технологій.

Досвід викладання дисципліни «Іноземномовне публічне мовлення: іміджевий аспект», покликаної ознайомити студентів із теоретичними засадами й особливостями практичного застосування прийомів риторики в публічному мовленні, сформуванню вміння й навички побудови текстів публічних промов та їх виголошення іноземною мовою, переконав: курс є неодмінним атрибутом створення такого середовища на етапі підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Опанування змісту дисципліни забезпечує такі основні результати:

1. Розкривати сутність та жанрове розмаїття публічного мовлення.
2. Знати основні правила публічного виступу, сутність технологій його підготовки.
3. Розпізнавати структурні складники іноземномовних текстів публічного дискурсу.
4. Уміти готувати тексти публічних виступів іноземною мовою.
5. Уміти аргументувати власну позицію під час публічного мовлення.
6. Уміти будувати іноземномовне висловлення відповідно до мети; дотримуватись етичних засад спілкування з однодумцями й опонентами.

Власне, прогнозовані результати слугують орієнтирами для іноземномовної риторичної підготовки, на яку відведено 120 академічних годин (4 кредити ЄКТС), з-поміж яких 12 год. відведено на лекції та 28 год. – на практичні заняття.

Ми поділяємо думку про те, що важливу роль у формування риторичної компетентності грає метод вправ, оскільки саме за допомогою різнотипних вправ удосконалюються риторичні вміння й навички; здійснюється індивідуальний і груповий пошук студентами найдоцільніших практичних способів розв'язання завдань, формуються та вміння з'ясовувати значення певної діяльності для успішного навчання, мети висловлення, прогнозування загального характеру риторичного тексту; моделюється індивідуальний процес ухвалення рішень тощо [1, с. 65].

Дидактична цінність мовних, умовно-мовленнєвих та власне комунікативних вправ (за Л. Мамчур [3, с. 401–402]) полягає в комплексному набутті студентами необхідних практичних навичок, пов'язаних із риторичними аспектами іноземномовної комунікації, підготовкою публічного виступу, зорієнтованого на ту чи ту аудиторію.

Разом з тим особливе місце відводимо інтерактивним вправам та завданням, виконання яких потребує творчого підходу, застосування сучасних засобів навчання, розроблення тих чи тих засобів візуалізації.

У ході виконання індивідуального навчально-дослідного завдання студент готує рукопис наукової доповіді за професійними або науковими зацікавленнями з дотриманням вимог до структури, форматування, оформлення списку використаних джерел, створює мультимедійну презентацію (іншу форму візуалізації матеріалу), виголошує підготовлену доповідь на науковому семінарі, студентській науково-практичній конференції.

Висновки. Отже, формування у студентів нефілологічних спеціальностей іноземномовної риторичної компетентності – це комплексний, послідовний, неперервний процес, який охоплює аудиторну та самостійну навчальну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горобець С. І. Методика формування риторичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури у процесі вивчення мовознавчих дисциплін : дис. ... канд.пед.наук : 13.00.02. Київ, 2021. 290 с.
2. Конівіцька Т. Модель формування риторичної компетентності майбутніх психологів. *Моделювання педагогічного процесу та психологічного супроводу підготовки фахівців ризиконебезпечних та інших професій* : монограф. Львів : Солом, 2023. С. 143–153.
3. Мамчур Л. Перспективність і наступність у формуванні комунікативної компетентності учнів основної школи : монограф. Умань, 2012. 449 с.
4. Толочко С. В. Теоретичні й методичні засади формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти: дис... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2019. 574 с.

UDC 81`33

**Kostenko V., Znamenska I., Solohor I.,
Trusova L., Honcharova Ye.
Poltava State Medical University
Poltava, Ukraine**

SYNTAX PATTERNS OF HEADLINES IN PRINTED COMMERCIAL ADVERTISEMENTS PROMOTING DENTAL PRODUCTS TO DENTAL PROFESSIONALS

***Abstract.** This article provides the analysis of syntactic patterns in headlines of printed commercial advertisements in the dentistry targeted to dental professionals. These headlines, typically short, concise, and imperative sentences, often begin with action verbs that urge immediate action. Strategically positioned at the top of the advertisement for maximum impact, they highlight product benefits and user outcomes, and often enhanced by complementary images for visual appeal.*